

Način promicanja dječjih prava u Grčkoj

Anastasia Houndoumadi

Anastasia Houndoumadi piše o tome kako su dječja prava postala okvir za kreiranje projekta nadahnutog umjetnošću.

Sve veća različitost

Grčko društvo postaje sve multikulturalnije. Uz već postojeće grupe unutar domicilne populacije stanovništva u porastu je broj imigranata koji ovdje žele započeti novi život. Zbog njihove djece, koja većinom žive u lošim uvjetima, neophodno je osigurati provođenje postavki Konvencije o pravima djeteta Ujedinjenih naroda.

Centralizirani odgojno-obrazovni sustav Grčke ne zadovoljava potrebe multikulturalnog društva. Pristup odgojno-obrazovnom procesu u predškolskim i osnovnoškolskim ustanovama usmjeren je na odgajatelje i učitelje, a glavni cilj kojemu se teži je homogenost u provedbi kurikulumu. Zanemaruju se dječje osobne potrebe, roditelji se ne potiču na suradnju, ne zalaže se za poštivanje djetetovog materinskog jezika, kulture i religijske pripadnosti. Cilj je ovladavanje grčkim jezikom, dok se s djecom kojoj je to materinji jezik ne radi na osvješćivanju stereotipa i diskriminacije. Generalno,

ne posvećuje se dovoljno pozornosti radu na osjećaju pripadnosti i prihvaćenosti sve djece.

Projekt 'Elele'

Zbog svoje fleksibilnosti, vaninstitucionalni programi pogodniji su prostor za borbu sa stereotipima i predrasudama. 'Elele' (znači 'ruka u ruci' na turskom jeziku) je jedan od primjera. Projekt intervencije, iniciran od strane nevladine udruge 'Schedia', odvija se u jednom industrijskom gradu nedaleko od Atene. Cilj mu je promocija socijalne inkluzije, pravednosti i poštivanja različitosti s naglaskom na ostvarivanje dječjih prava.

Projekt se s vremenom trebao razvijati i mijenjati svoj fokus. Započeo je s grčkim obiteljima koje su govorile turski, a koje su i tri godine nakon potresa živjele u neodgovarajućim uvjetima, dok su njihova djeca neredovito pohađala vrtiće i škole. Početni cilj bio je zadobiti njihovo povjerenje, zatim ih osnaživati na osobnom planu, da bi se nakon

izvjesnog vremena otvorio prostor za uključivanje sve djece iz okolne zajednice u neke aktivnosti. Od samog početka provođenja programa poduzeti su koraci za uspostavljanje suradnje s lokalnim socijalnim službama i društvenom sredinom kako bi se radilo na kreiranju politike uvažavanja različitosti. Okvir za sve ove aktivnosti bila je Konvencija o pravima djeteta Ujedinjenih naroda.

Od samog početka provođenja programa želja nam je bila zalaganjem za dječje temeljno pravo na odgoj i obrazovanje (članak 28 Konvencije) utjecati na smanjenje broja djece koja odustaju od daljeg školovanja. Tom zadatku smo pristupili iz različitih kutova. Na mikrorazini u središtu pozornosti bilo je dijete i njegova obitelj, dok je na makroplanu cilj bio proširenje uvjeta za prijem djece u dječje vrtiće kako bismo u njih uključili djecu čije su majke nezaposlene ili rade na crno. U suradnji s centrima za socijalnu skrb sva djeca su cijepljena.

Sve aktivnosti u okviru projekta temeljile su se na umjetnosti, za koju 'Schedia' drži da je pogodna za okupljanje sudionika na način koji nadilazi dominaciju nekog jezika. Umjetnost je otvorena ljudima različitog socioekonomskog statusa i tradicija. Spominje se i u članku 31 Konvencije o pravima djeteta koji govori o pravu na odmor, na igru i razonodu primjerenu njegovoj dobi, kao i na slobodno sudjelovanje u kulturnom životu i umjetnostima. Uočen je nedostatak uvjeta za okupljanje mlađe djece kako bi se u sigurnom i podržavajućem okruženju opušteno družili i igrali.

ELELE



Tako 'Elele', pozivajući na sudjelovanje u kulturnim događanjima, priprema djecu za bolju integraciju u odgojno-obrazovni sustav, jača njihovo samopouzdanje i poznavanje jezika. Uz ostala temeljna prava djece od posebne je važnosti pravo na slobodno izražavanje svog mišljenja (članak 12), pravo na uživanje vlastite kulture, ispovijedanje svoje vjere i izražavanje na svom jeziku (članak 30), na očuvanje svog identiteta i imena (članak 8) - koje je često znalo biti helenizirano kako bi odgovaralo grčkom jezičnom standardu. Prava se odnose na svu djecu bez ikakve diskriminacije glede rase, vjere ili sposobnosti (članak 2).

U ovom projektu je, uz dječje sudjelovanje, prioritetno bilo i sudjelovanje odraslih. Ono je pridonijelo demistifikaciji odgojno-obrazovnog procesa, a kako je jačalo samopouzdanje i vjera u potencijale i sposobnosti djeteta, tako su roditelji bili sve sigurniji u osobnim kontaktima s odgajateljima, učiteljima i nositeljima vlasti. Ovakve promjene su se pokazale vrlo važne jer su roditelji bili naviknuti slušati samo negativne komentare o napretku svoga djeteta.

Na suradnju smo pozvali i lokalne odgajatelje i učitelje kako bi s vremenom postali moćni suradnici u borbi protiv odustajanja od daljeg školovanja i za unapređenje odgojno-obrazovnih iskustava djece. Za njih

su tijekom trajanja projekta organizirani seminari. Cilj im je bio senzibiliziranje za različitosti i osposobljavanje u novim načinima uporabe umjetničkih aktivnosti u radu s djecom. Imali smo na umu članak 29 Konvencije koji govori o optimalnom razvoju djetetove osobnosti i talenata, razvoju poštivanja djetetova kulturnog identiteta, jezika i drugih kulturoloških vrijednosti.

Interkulturalni centar

Uz potporu gradske uprave u gradskim kulturnim ustanovama i na trgovima organizirali smo festivale na koje smo pozvali svu djecu. Čitav niz umjetničkih zbivanja namijenjenih djeci pod zajedničkim imenom 'Kiša pada u bojama', uz potporu roditeljske udruge, organiziran je u mjesnom vrtiću. Cijeli proces rada na socijalnoj inkluziji kulminirao je u trenutku kad nam je dodijeljena zgrada s velikim vrtom. To je postao Interkulturalni centar za umjetničke aktivnosti u koji su pozvana sva djeca zajednice kako bi u njemu aktivno sudjelovala u provedbi raznih aktivnosti. Bernard van Leer fondacija (koja je financirala i prethodne etape projekta) oformila je 'Schediau' kako bi u narednom trogodišnjem razdoblju upravljala Centrom. On i danas radi financiran isključivo sredstvima lokalne zajednice.



Putem ovog Centra stvorene su mogućnosti za susretanje djece i obitelji različitog socijalnog, kulturnog, religijskog i etničkog podrijetla. Njegovalo se međusobno uvažavanje i razumijevanje u cilju

pripreme djece za život u slobodnom društvu u kome vlada duh razumijevanja, mira, jednakosti i prijateljstva (članci 2, 29, 30). Sloboda izražavanja je bila kamen temeljac svih aktivnosti (članci 13, 14).

Sudionici su se sve više miješali, a povezanost među njima bila je sve izraženija. Dječje radionice nisu pohađala samo djeca koja su govorila turski, već i ona kojima je materinji jezik bio grčki, kao i djeca iz imigrantskih obitelji. Radionica namijenjena majkama bila je poticaj za novu, još uspješniju radionicu za djecu i roditelje različitog podrijetla, dok je seminar za lokalne odgajatelje i učitelje postao otvoren i roditeljima. Često je zajednička tema nekoliko seminara i radionica zaokružena kulturnim događanjem u kojem su sudjelovala djeca, roditelji, animatori iz 'Schediae' i lokalni odgajatelji i učitelji. U događajima od šireg društvenog značaja poput karnevala šira javnost je imala priliku saznati i nešto više o Centru i ideji koju zastupa.

Sinergija između djece, roditelja, odgajatelja, učitelja i javne uprave, uz osoblje 'Elelea', osnaživala je sve sudionike i rezultirala posljedicama od šireg društvenog značaja. Kako je jačalo dječje samopouzdanje, tako su djeca sve češće dolazila u vrtić i školu i osjećala se značajnije uključena u odgojno-obrazovni proces. Roditelji su se bolje osjećali uz potporu koju su dobivali, uviđajući brigu i predanost pruženu njihovoj djeci. Odgajateljima i učiteljima je rasla svijest o vlastitoj profesionalnoj kompetenciji. I na kraju, mišljenja smo da je uz pomoć 'Elelea' ojačala razina pozitivne svijesti o različitostima unutar zajednice i važnosti promoviranja i uvažavanja dječjih prava.



Anastasia Houndoumadi je edukacijsko-razvojna psihologinja.
ahal@hol.gr